

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Naša vsak četrti in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrti leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje "Katož Makovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5, — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvise za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Na zaprte reklamacije so poštnine proste.

O draginji.

V zadnji številki smo poročali o velikih nemirih na Dunaju in v drugih mestih, ki so jih uprizorili proti "draginji" socialno-demokratski voditelji. Razjarena množica je postala besna in prišlo je do žalostnih prizorov. Na stotine žrtev sedi sedaj radi teh poličnih izgredeov po ječah, mnogo jih pa celi svoje polomljene ude v bolnišnicah. Pa pravijo, da se ne bo konca teh protidraginjskih rabuk. V vseh večjih mestih in krajih, kjer je mnogo delavstva, pripravljajo socialni demokratje shode in poulične pohode, da na njih izražajo svojo nevoljo nad draginjo.

Sedanje razmere so za nižje sloje res težavne. Vsa živila in druge življenske potrebščine so se podražile. A smelo trdimo, da to draginjo čuti mnogo bolj ljudstvo na deželi, kmet sam. Delavske moči, katerih itak silno primanjkuje, so sedaj na deželi za 50, da za 100 in še več odstotkov dražje kot pred nekaj leti.

Radi hude suše in vremenskih uim, ima kmet dandanes bore malo zrnja in drugih živil na prodaj. Da, letos bo še večina kmetov morala kupovati koruzo, ajdo, proso, po nekod celo za seme. O podražanju železa, sladkorja, petroleja in drugih potrebščin smo pisali že zadnjič. Kje naj vzame kmet denarja, da je v stanu zmagati to draginjo v očigled letošnji suši?

Največja hinavščina vseh kmečkih nasprotnikov, socialnih demokratov in liberalnih prekupecev pa je, da hočejo ti vso krivdo draginje zvaliti na uboge kmeta. Gotovo je, da ti draginjski ptiči, ki čivkaajo neprestano "draginja, draginja", sami resno ne mislijo, da je iskati vzroke draginje res pri kmetu, ampak oni hočejo s tem kričanjem izzvati še hujski boj med posameznimi stanoviti, da bi zamogli potem na račun ljudstva v kalnem ribariti in si polniti žepe.

Žito, ki ga prodaja kmet, je primeroma s cenami moke in kruha izredno po ceni. Poglejmo! L. 1901 je bila cena pšenice ista kot letos, a najboljša moka je veljala tedaj kilogram 32 vin., ko stane danes 40 do 42 vin. Kruh se je podražil v tem času za 60%. Cena goveji živini je bila ravno pred 10. leti le za 2 do 6 kron met. stot ceneja kot letos, meso je veljalo tedaj 1 K 50 vin. 1 kg, letos pa 2 K. Ali je torej kriv kmet draginje mesa? Sladkor je veljal l. 1901 1 kg 84 vin., danes stane 1 K; premog se je od l. 1901 po-

dražil za 30%, kava za 25%, špirit za 50%, enako mlo, platno itd. Splošno so se cene za vse te predmete povzdignile za 40 do 60%.

Kdo povzroča draginjo, vidimo na velikih tržiščih. Na Dunaju je blago, ki se pripelje jutraj ob 2. uri na trg, ob 6. uri jutraj že za 100% dražje, ker je moralo skozi celo dolgo vrsto prekupecev!

"Argentinsko meso", "srbsko meso", vpijejo socialni demokratje. To vpitje je jalovo. Ko je bilo argentinsko meso v državi, se ga ni moglo prodati, in na tedne je ležalo v ledenicah na Dunaju. Meso iz Srbije pa je ravno tako drago, kot meso domače živine. Na drugem mestu pišemo, kako drago je argentinsko meso na Angleškem, kljub temu, da tam nimajo carine na meso. Nasprotniki kmeta zahtevajo, naj bi se tuja živina in meso carine prosto uvažalo v našo državo. Ali bo potem kaj boljše? Nič! Samo našemu kmetu bi bil zadan hud, smrtonosen udarec in ravno to je glavni cilj cele draginjske gonje.

Socialni demokratje in liberalni prekupeci kričijo samo o draginji mesa. O marsikaterih drugih predmetih, katerih podražanje še bolj tlači delavstvo kot meso, pa molčijo. Zakaj ne napačajo bogatih judovskih tovarnarjev in prekupecev, zakaj se ne zaletavajo v karte, ki so krivi visokih cen sladkorja, petroleja, moke, železa itd.? Zato ne, ker je splošno znano, da so socialno-demokratski voditelji s temi v tesni prijateljski zvezi. Socialni demokratje zato najpolj hujskajo proti kmetu, ker vedo, da če uničijo kmečki stan, izgubijo najmočnejšega nasprotnika, in tudi njih število bi se po obubožanem kmečkem ljudstvu pomnožilo.

Res je, da vsi stanovi čutimo draginjo, a povdarjati moramo, da nam tega ne bo ublažilo ne vpitje socialnih demokratov, ne krivave poulične demonstracije in protestni shodi, ne argentinsko ali srbsko meso, ne hujskanje proti kmečkemu ljudstvu, ampak povzdiga kmetijstva, posebno živinoreje, in sploh uporaba sredstev, da se kmet opomore. Ministrski predsednik Gauč je v zbornici povdarjal, da le na ta način odpomoremo draginji, če povzdignemo domačo živinorejo, da bo avstrijski kmet zalagal sam naš trg z živino in živili, in če se bomo potem zadružnega vnovčevanja živine znebili židovskih prekupecev, ki so glavni krivci draginje. V dosego tega pa naj sodelujejo vsi stanovi in pred vsem državna uprava.

je prišel kot težak kopat v vinograd ali pa mlatit. Gospodarji so ga pa zelo radi imeli, ker je pridno delal in ni silil v mesto in tovarne, da še celo kaka pikra je priletela včasih iz njegovih ust na račun onih, ki prezirajo kmečko delo.

Tako je živel Murnov France, ne sicer imenitno, vendar zadovoljno. Maruša je doma pridno gospodinjala: ej, da bi vi vedeli, kako skušana je bila ta Maruša! Sestra njegova, Mina, pa tudi ni bila, da bi dejal, zlobno ženišče, saj je imela ono leto kar dva ženina. No, pa se je vendar nekako razdrlo; eden jo baje ni hotel, drugega pa ona ni marala, in tako je za enkrat stvar zaspala. "Lej, kaj bi se tako gnala za to možitev", dejal je modro France: "saj je še čas, če ne bo danes, bo pa jutri. Le potrpi Mina, saj pri meni ti ne bo krivice", in tako je bilo. Otrok France ni imel. Njemu sovražna mladina je trdila, da je storil to Bog iz previdnosti, ker bi tudi otroci ne bili nič boljši kot on. France pa se je udal v voljo božjo.

Ko se je včasih vračal sam od mlatve in mu je pridna gospodinja zavezala v culo velik kos pogače in potice, premišljeval je tako-le med potom: Kako bi bilo, če bi Bog človeka brez želočca postavil na ta svet, da bi živel, a bi mu ne bilo treba jesti trikrat, ali vsaj dvakrat na dan. In prišel je tedaj bistroumni France do zaključka, da bi bilo tako življenje za krščanskega človeka popolnoma neprimerno.

Pa je prav, da je ostal France kot strokovnjak v tej važni zadevi, kajti mož je že nekaj časa sem slovel po vsej naši dolini po svojem zdravem in obilnem želoču. In to slavo je France po pravici tudi zaslužil. Če je sedel pri obedu in se pred njim kadila polna skleda poparjenih mlincev, tedaj se je čutil France srečnega — tedaj je prvi prijel za žlico in jo zadnji položil na mizo. No, vaščani pa so veselili, da si more France s težkim delom zaslužiti to, kar s slastjo poje, in zato so mu radi privoščili tako veselje. Po letu mu je čisto dobro šlo — vsaj tako je trdil — a po zimi, tedaj ko je belil sneg hribe in doline, tedaj

Politični ogled.

Dne 20. septembra: V nižjeavstrijskem deželnem zboru je prišlo do hudih preprirov med krščanskimi socialci in socialnimi demokrati, ki so se hoteli zagovarjati radi znanih dunajskih nemirov. Močno sta se sprla tudi poslanca dr. Weißkirchner in dr. Heillinger. — Danes se je otvorilo zasedanje češkega deželnega zbora. Cesarski namestnik knez Thun je v pozdravnem govoru pozival poslance k delavnosti. — V ogrskem državnem zboru traja obstrukcija dalje. — Med Francijo in Nemčijo bo končno prišlo vendar do mirne poravnave. V večinoma vseh prepornih točkah je že prišlo do edinosti. — Italija odpošlje v Tripolis eno bojno ladjo, kar je Turčijo zelo razburilo.

Dne 21. septembra: Zanimanje je vzbudilo dejstvo, da novi avstro-ogrski vojni minister nima več naslova "državni" vojni minister, ampak samo "vojni" minister. Avstrijski in ogrski listi si to spremembo različno tolmačijo. — V Lvovu je umrl bivši minister Filip vitez pl. Zaleski. — V mestih na Češkem se ponavljajo draginjski nemiri. — Na Špankem se širi prekucuski duh vedno dalje, vlada je odredila stroge varnostne priprave. — Republikanska vlada na Portugalskem je začela znova preganjati katoliške duhovnike. V ječi se nahaja sedaj oporški škof, tudi proti školu v Brayji je uvedena preiskava. — Morilec ministra Stoličina, Bagrov, bo postavljen pred vojno sodišče.

Dne 22. septembra: Novi vojni minister pl. Aulenberg je izjavil, da on ne bo odtegnil drž. zboru predložene nove brambne postavbe. Urediti hoče vprašanje podčastnikov in prostovoljcev. Armada se mora urediti tako, da bo res služila željam ljudstva. — Ministrski predsednik Gauč je sprejel danes načelstvo kluba nemškonalnih državnih poslancev. — Uslužbenici na avstrijskih državnih železnica nameravajo uprizoriti v bližnjem času splošno stavko.

Dne 23. septembra: Poroka nadvojvode Karla Franca Jožefa z princezino Cito Parma se vrši v soboto dne 21. oktobra na gradu Schwarzau na

se je tudi Francetu nagubandilo čelo. Sedel je doma na zapečku in tožil svoji Maruši o slabih časih — pa pajek mu je predel po črevah. A v teh temnih dneh se mu je kot rešilna zvezda bliščalo upanje, da bo kmalu prišla zelena pomlad, za njo poletje in — mlattev. In ko so začeli beli zvončki poganjati doli za Savo, tedaj se je Francetu popolnoma zjasnil obraz.

S prvim pomladanskim dnevom se prične pri nas delo v vinogradih, in pri tem je France igral vselej veliko vlogo. Pred vsem je jako mučno delo kapanje v vinogradih. Da, ti reveži, ti kopači pač dobro čutijo, da si mora človek v potu svojega obraza služiti kruha. France je vsako leto koparil od hiše do hiše in — dobro živel. Kaj je bil njemu trud; saj je vsak dan enkrat zvonil, stari Cotov Marko pol-dan na Topolovcu. Njemu je zvonil ta, h kosilu vabeči glas kakor glas iz raja — ta glas mu je oživel in pretresel zadnji kotiček njegovega lačnega droba.

Veseli se je France dobe kopanja, ali če hočemo biti pravični, priznati moramo, da je on mlatev bolj cenil. Vsako nedeljo je pogledoval skrbno v priliki, bo li kmalu tu porcijunkula; tedaj se je namreč po božjih in človeških postavah pričela pri nas mlattev.

Ko bi ono vedno mlatil, ko bi dal Bog enkrat toliko žita, da bi trajala mlatev celo leto, potem — si je mislil — bi on zadovoljno živel na svetu. Beli kruh, mlinci in druge dobrote so mu tako prirastle k srcu, da se je težko ločil od njih. Kadar so sedeli pri mizi, tedaj je bilo treba videti Franceta. Vselej in pri vsaki hiši je znal stvar tako zasukati, da je prišel na dobri prostorček. To pa je bil tisti, kjer so se jedi na mizo donasale. Kadar je prišla na mizo nova skleda, premeril jo je že iz daljave z bliskajočimi se očmi, in uljuden, kakor je bil, je vzel vselej skledo ženski iz rok, da jo postavi sam na mizo; in Bog ve, da je pri tem že vselej tako delal, da je prišlo "ta polito" na njegovo stran.

(Konec prih.)

PODLISTEK.

Murnov France.

(Vaša slika. Stevo E.)

Skoro v vsaki vasi je človek, ki radi svojih čudnih lastnosti in posebnih nazorov obrača na-se pozornost sosedov. Tudi Murnov France je bil eden izmed teh.

No, France ni bil prav tak, da bi se moglo reči o njem, da mu kaj manjka v glavi, ne, on je bil jako prebrisan, po svoje sicer, in zato so trdile vaške Urše, da mu "malo manjka". Ne, neumen pa France ni bil; saj je prav radi njegove prebrisanosti zaslovelo njegovo ime po naši vasi. Imel je France to hvalevredno lastnost, da je znal razposajeno mladino "prijeti v strah". Pravico do fantovskega življenja si je obdržal France tudi potem, ko mu je Bog po dolgem moleovanju naklonil zvesto in pridno ženko Marušo. Če se je France kake nedelje popoldan malo "star" zibal ponosno po vasi, in je bila vaška "mladina" pod staro tepko preveč glasna, in če se je raznesel glas: "France Murnov gre", tedaj se je mladež plašno razkropila po vasi; saj je imela dovolj skušnje, da s Francetom ni varno črešenj zobati. To pa je bil tudi važen vzrok, da ga je mladina ob vsaki priliki po strani gledala in iskala prilike, se nad njim maščevati. Tako mu je že večkrat ta ali oni skušal kaj napraviti, a ker je vselej potem skusil železno pest krepke Francetove roke, jim je sčasoma tudi to veselje minulo in jim ostalo golo sovraštvo do Franceta. No, France se ni menil za take čenče; da so ga le gospodarji in gospodinje radi imeli, pa je bil srečen. A gospodinje si je že znal pridobiti na svojo stran, ker jim je rad razložil, kako naj izbirajo piskre in skleda na semnjih, da ne bodo ogoljufane; on kot strokovnjak v tej stroki, jim je vselej prav svetoval. In zato se je vedno kaj mastnega gredo v peči, kadar